

Svar på høring på forskrift om styring av akvakultur

Den norske veterinærforening (Veterinærforeningen) og Akvaveterinærenes forening (AVF) takker for muligheten til å gi innspill til høringen på forskrift om styring av akvakultur. Veterinærforeningen organiserer majoriteten av veterinærer i Norge. AVF er en landsomfattende særforening under Den norske veterinærforening som representerer veterinærer med interesse for akvakultur. Bedre fiskevelferd er helt essensielt for våre medlemmer, og vi er svært opptatt av at rammevilkårene for akvakulturnæringen må legge bedre til rette for god velferd.

Overordnet stiller vi oss bak forslaget til ny forskrift. Veterinærforeningen oppfatter denne forskriften som et godt og gjennomarbeidet svar på kritikken fra Riksrevisjonen som det vises til i høringsnotatet. Vi mener også at forslaget legger til rette for et mer målrettet og effektivt forbedringsarbeid med hensyn til fiskehelse og -velferd, og har merket oss at Mattilsynet har brukt innsikten de har fått gjennom systemrevisjon som grunnlag for forslaget. Spesielt har vi merket oss at de fleste virksomhetene virker til å ha noe umodne systemer for risikokartlegging og -håndtering, noe som samsvarer med vår erfaring.

Formålet med forskriften er å innføre en mer moderne og helhetlig tilnærming til risikostyring i akvakulturnæringen. Vi støtter tydeliggjøringen av krav til internkontroll og risikostyring, samt den tydelige ansvars plasseringen hos virksomhetens øverste ledelse. AVF og Veterinærforeningen er også svært fornøyd med at forskriftens formål sidestiller hensyn til dyrevelferd og miljømessig forsvarlighet. Samtidig er forslaget mer konkret enn dagens forskrift, noe som etter vårt syn er nødvendig. Vi støtter også implementering av føre-vår prinsippet i forskriften, da vi gjentatte ganger har erfart at enkeltaktører aksepterer høy risiko for dårlig fiskevelferd til fordel for rask innfasing av ny teknologi.

I§ 2-7, som konkretiserer kravene til mål, vil vi bemerke at vi mener at det er behov for å tydeliggjøre at mål skal settes også på lokalitetsnivå og for hver produksjonssyklus, slik det er beskrevet i høringsbrevet. Det er stor forskjell mellom lokalitetene, og lokalitetsspesifikke forhold kan gi store utslag for fiskens helse og velferd. Derfor er målstyring på lokalitetsnivå svært viktig og bør forskriftsfestes for å sikre effektive lokale tiltak. Som det vises til i høringsbrevet må det settes mål for dødelighet på hver lokalitet og for hver produksjonssyklus. Dette kan med fordel gjøres enda mer utvetydig i selve forskriftsteksten.

Kapittel III setter gode, konkrete krav til gjennomføring, evaluering og korrigerende som Veterinærforeningen og AVF vurderer som forholdsmessige og fornuftige.

Vi støtter skjerpede krav til beredskap. Det vil gi et stort løft i næringens evne til å møte kritiske situasjoner, som i dag ikke er tilfredsstillende. Spesielt vil vi peke på at det i lengre tid har vært kjent at det ikke finnes kapasitet til å håndtere massedød av oppdrettsfisk av et stort omfang. Dette er noe som for eksempel kan inntreffe dersom vi får store forekomster av giftige alger i våre mest oppdrettstette områder. Det har også vist seg at det er et problem med manglende brønnbåtkapasitet i mange tilfeller, spesielt dersom lusesituasjonen kommer ut av kontroll i områder med mye stor fisk. AVF er opptatt av at krav til beredskap også må omfatte krav til kapasitet for behandling av lakselus og andre aktuelle sykdommer. I dag stilles ofte fiskehelsepersonell i en vanskelig situasjon fordi enkelte virksomheter ikke har mulighet for å gjennomføre den behandlingen som vil være best og mest skånsom for fisken.

Vi merker oss at forskriften ikke omfatter havbruk til havs eller fangstbasert akvakultur, uten at det er begrunnet i høringsnotatet. Vi legger til grunn at det vil bli utviklet et tilsvarende regelverk for havbruk til havs, som tar høyde for den økte risikoen for dårlig fiskehelse og -velferd knyttet til oppbygging av ny teknologi, enorme mengder fisk og til dels ekstreme værforhold. Disse forholdene vil forandre en større modenhet knyttet til risikovurdering og -styring enn vi ser i dagens næring.

Når det kommer til fangstbasert akvakultur, kan en argumentere for at det er en så liten og lite profesjonalisert næring at det vil være unødig tyngende for disse aktørene å bli omfattet av forskriften. Imidlertid er risikoen for dårlig velferd ikke mindre i et slikt akvakulturanlegg, særlig med tanke på at dette er fisk som har vært utsatt for belastning og potensielle skader i forbindelse med fangst, og som ikke er domestisert. I lys av foreslått § 2-4 som slår fast at: *Styringssystemet skal tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold, og ha det omfang som er nødvendig for å etterleve krav gitt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen*, trenger ikke kravene i denne forskriften være unødig tyngende. Men det kan føre til økt oppmerksomhet på at også disse virksomhetene er omfattet av regelverkskrav knyttet helse- og velferd.

Når det kommer til spørsmålet om påseansvar, vurderer vi det dit hen at næringen som helhet pdd ikke er tilstrekkelig moden i sitt risikostyringsarbeid til å innføre et slikt ansvar. Men vi støtter prinsippet, og vi mener at det vil kunne ha god effekt på ansvarspulveriseringen vi ser i enkelte tilfeller i akvakulturnæringen. Utviklingen går fort i akvakulturnæringen, og dersom Mattilsynet og Fiskeridirektoratet opprettholder høy aktivitet på systemrevisjon, tror vi at næringen vil være moden for et slikt krav relativt raskt.

Selv om fiskehelsepersonell ikke er omfattet av forslaget til forskrift, vil vi avslutningsvis bemerke at fiskehelsepersonell også har et selvstendig ansvar for - og plikt til – å sikre forsvarlig fiskehelse og velferd i sin praksis. I enkelte tilfeller vil det være overlapp mellom det enkelte fiskehelsepersonells og virksomhetens ansvar. Det er behov for å revidere Lov om dyrehelsepersonell slik at noe ansvar blir flyttet fra enkeltpersonsnivå til

virksomhetsnivå – slik det i dag er en grensegang mellom ansvaret den enkelte lege har vs ansvaret som ligger til virksomheten de jobber i. Vi har registrert at det er en prosess i gang med revisjon av Lov om dyrehelsepersonell, og vi forventer at en slik ansvarsfordeling blir en del av det arbeidet.

Veterinærforeningen og AVF er positive til myndighetenes - og særlig Mattilsynets - økte satsing på systemrevisjon som verktøy for forvaltningen. Kombinert med streng oppfølging og inndragelse av biomasse fra lokaliteter som over tid har hatt for høy dødelighet og dårlig velferd, og tildeling av biomasse til de oppdretterne som har best velferd, er vi optimistiske med tanke på at vi kan få en positiv utvikling i fiskehelsen og -velferden. Det er nødvendig med flere virkemidler, og en kombinasjon av tydelige rammer, dialog, samarbeid, sanksjoner og belønning av de beste er etter vårt syn det som på sikt har muligheter for å få fiskevelferden ned mot de nivåene som myndighetene har satt seg som mål.

Kort sagt: vekst gjennom velferd.